

Project Knooppunt Hoevelaken (PKH)

Gebied- en bomencompensatie Hoevelakense Bos

Inleiding

Naar aanleiding van recente berichten over aankoop door Amersfoort van gronden in Soest vooruitlopend op en ten behoeve van de compensatieregeling van het reconstructie Project Knooppunt Hoevelaken (PKH), willen wij graag met u onze zorgen delen ten aanzien van de uitvoering van de afgesproken compensatie regeling voor Nijkerk en het Hoevelakense Bos binnen dit project.

Doel is om zeker te maken dat afspraken die in het verleden zijn gemaakt over compensatie volledig worden nagekomen. Daarnaast willen wij met dit document ook een aanzet geven aan een in onze ogen essentiële vergroting van het Hoevelakense Bos zodat dit prachtig stukje natuur toekomstbestendig blijft.

Het Hoevelakense Bos

Het Hoevelakense Bos is een uniek stukje natuur aan de rand van de gemeente Nijkerk aan de grens met Amersfoort, waar dagelijks enkele honderden mensen wandelen, vaak met honden die daar uitgelaten worden. Voor Hoevelaken is dit het enige stukje bosgebied in de directe omgeving, waar heel veel gebruik van wordt gemaakt.

Het is een Rijksmonument en als zodanig heeft het een beschermde status. Het is bezit van Stichting het Geldersch Landschap en Kastelen (GLK) die ook voor het beheer, inrichting en onderhoud verantwoordelijk is.

Was er in 2000 sprake van een jaarlijkse bezoekersaantal van ongeveer 100.000 personen (volgens GLK), onze inschatting is dat dat aantal sindsdien aanzienlijk is toegenomen en nu zeker in de buurt van 150.000 bezoekers per jaar zal liggen. De toename is onder meer te danken aan:

- De groei van Hoevelaken in deze periode (8 -> 10.000 inwoners)
- De realisatie van de aangrenzende VINEX wijk Vathorst dat sinds het jaar 2000 in ontwikkeling is en intussen een kleine 30.000 inwoners telt, waar velen ook van dit prachtig stukje natuur gebruik maken door de directe verbindingen via de Van Tuijll en de Hanze tunnels onder de A28.
- De fietspaden in het bos vormen sinds enkele jaren onderdeel van het landelijke fietsknooppunten netwerk dat ook weer meer bezoekers trekt.

En de druk zal verder toenemen nu Vathorst aan de oostzijde wordt volgebouwd en er een nieuwe woonwijk in Hoevelaken naast het bos zal worden gebouwd op het voormalig Bouwfonds terrein met > 160 woningen. Daarom is het zaak dat er niet alleen aan het Bos wordt

toegevoegd wat aan natuur gecompenseerd moet worden door PKH maar dat er ook daadwerkelijk gezocht wordt naar mogelijkheden voor uitbreiding!

Het bos is beperkt qua omvang (ca 76 ha). Een klein deel van het bos is sinds kort niet meer beschikbaar doordat de tuin van het "Huis te Hoevelaken" waaraan het bos grenst niet meer voor het publiek toegankelijk is door particuliere aankoop. Gelukkig is er wel een kleine uitbreiding: het gebied ten noorden van het oorspronkelijk Bouwfondsterrein, dat als natuurgebied is ingericht. Het is, naar wij hebben vernomen, via een particuliere aankoop en schenking aan GLK, aan het gebied toegevoegd.

Project Knooppunt Hoevelaken (PKH)

Het verkeersknooppunt Hoevelaken waar de A1 en A28 hoofdwegen elkaar kruisen, is een van de grote knelpunten voor een vlotte verkeersdoorstroming in midden Nederland. Het zal daarom in de komende jaren grootschalig worden verbouwd om de doorstroming van het verkeer te bevorderen. Maar niet alleen het Knooppunt zal worden aangepakt, ook de beide hoofdwegen zullen aanzienlijk worden verbreed. Het Hoevelakense Bos en de omgeving zal het daarbij gaan ontgelden, onder meer omdat een brede strook langs de A28, ten gevolge van de verbreding van 2x2 naar 2x4 rijstroken, voor deze uitbreiding noodzakelijk is. Tussen het Knooppunt en de van Tuylstraat tunnel is bovendien veel extra ruimte nodig voor de nieuwe verbindingsboog A1Oost naar A28N (Apeldoorn/Zwolle) en het verkeer van A1W naar A28Noord dat via een fly-over over de A28 zal worden geleid, om daar op aan te sluiten.

Asymmetrische verbreding A28

Ondanks het feit dat in het jaar 2000, in het toen afgesloten VATHORST CONVENANT en in diverse bestemmingsplannen in 2005 en 2006 van Gemeente Amersfoort, is overeengekomen en vastgelegd dat een eventuele toekomstige verbreding van de A28 **symmetrisch** zou worden uitgevoerd, is er voor het PKH uiteindelijk besloten om, vooral gezien de hoge kosten, de verbreding asymmetrisch uit te voeren aan de Nijkerkse zijde van de A28, waardoor een brede strook grond bij het Hoevelakense Bos verloren gaat. Tevens worden een groot aantal bomen in het bos en de directe omgeving, vooral langs de Nijkerkerstraat tussen de Hanze tunnel en de van Tuylstraat tunnel, gekapt.

Een uitgebreide toelichting die ten grondslag ligt aan deze besluitvorming is te vinden op de website van onze Stichting onder Milieu/Natuur of via [deze link](#). Wat ons in dit opzicht verbaast is dat, ondanks het feit dat Nijkerk/Hoevelaken alle lasten draagt van de asymmetrische verbreding, er in geen enkel opzicht een tegemoetkoming of een aanbod ter compensatie is gedaan.

Wij zijn daarom van mening dat er beslist geen concessies door Nijkerk gedaan mogen worden aan de afspraken die in de BestuursOvereenkomst 2 (BOK2) zijn vastgelegd. Verder moet Nijkerk er op staan dat alle voor PKH benodigde projectgronden en de zich daarop bevindende bomen oostelijk van de A28, tussen het knooppunt en afslag Corlaer (zowel op Amersfoorts als Nijkerks grondgebied) aangrenzend aan het Hoevelakense Bos worden gecompenseerd en aan het Bos toegevoegd.

Kerngebied compensatieopgave (reden voor vergroting van het Hoevelakense Bos)

1. De kern elementen/afspraken zijn verwoord in Artikel 14 van BOK 2 Natuur-, bos- en watercompensatie:
 - Artikel 14 van BOK2 geeft aan dat compensatie voor natuur-, bos- en water wettelijk noodzakelijk is.
 - In Artikel 14.2 staat dat natuurcompensatie plaatsvindt passend bij de plannen van de regio, (dus ook van Gemeente Nijkerk).
 - Artikel 14.3 stelt dat natuurcompensatie in de eerste plaats dient te worden gerealiseerd aansluitend aan waar natuur verdwijnt. Dus wat er van het Hoevelakense Bos en langs de Nijkerkerstraat afgaat moet daarop aansluitend worden gecompenseerd.

2. In de bijlage¹ van de BOK2 afspraken wordt aangegeven dat:

*“...drie gebieden (zijn) aangewezen waarin in ieder geval natuur gecompenseerd moet worden (**dwingend**). Belangrijk redenen voor het aanwijzen van deze gebieden zijn herkenbaarheid en nabijheid, zowel van het traject als de naastgelegen plaatsen. Het gaat om de volgende gebieden:*

 - *Rijksmonument Hoevelakense Bos*
 - *De Schammer en verbinding Bloeidaal-Stoutenburg*
 - *Heiligenbergerbeek: “Centraal Buitengebied”*

3. Zoals hierboven vermeld, het Hoevelakense Bos wordt steeds drukker en vergroting is daarom naar onze mening dringend noodzakelijk om dit unieke stuk natuur te behouden en de recreatieve functie van het bos voor veel inwoners van Hoevelaken, Vathorst, Hooglanderveen, Nijkerkerveen en omgeving goed te kunnen blijven vervullen.

4. De asymmetrische verbreding van de A28 ten noorden van het knooppunt betekent niet alleen dat Nijkerk veel grondgebied verliest. Een aantal inwoners van Nijkerk wordt door de verbreding zwaar gedupeerd omdat de nieuwe weggrens dwars door tuinen en zelfs schuren loopt. Verder moeten veel bomen worden gekapt langs de Nijkerkerstraat, in de kom van het huidige knooppunt en in een deel van het Hoevelakense Bos.

5. Vergroting van Het Hoevelakense Bos zal de ruimtelijke, ecologische en landschappelijke samenhang als verbindingszone tussen De Bloeidaal en de Schammer in het Zuiden en Arkemheen in het Noorden versterken en de functie van het bufferzonegebied als recreatief gebied tussen de kernen Vathorst, Nijkerk en Hoevelaken optimaliseren, zoals ook aangegeven in de visie van Gemeente Nijkerk in 2009 in ‘Ontwikkeling Groene Buffer Nijkerk, Amersfoort, Hoevelaken’

Plan van aanpak voor een vergroot Hoevelakense Bos

1. Als eerste dient er op korte termijn een volledige inventarisatie plaats te vinden van alle gebieden in de directe omgeving van het Hoevelakense Bos die in aanmerking kunnen

¹ Memo Bijlage aan BOK 2 Toelichting zoekgebieden natuur, bos en watercompensatie 20 juli 2012 HB 1966032

komen voor gebiedscompensatie en/of aankoop (onder meer eigendom, oppervlakte, bestemming, eventuele aankoop afspraken met ontwikkelaars etc.).

2. Daarnaast dient Rijswaterstaat (RWS) exact aan te geven welke gebieden/gronden voor het project KPH nodig zijn en hoeveel bomen er in de omgeving (b.v. langs de Nijkerkerstraat) en in het gebied van het Hoevelakense Bos daarvoor moeten worden gekapt. Deze informatie is pas definitief beschikbaar als het Tracé Besluit is genomen. Maar vooruitlopend daarop moet RWS bij benadering kunnen aangeven om hoeveel gebied/welke oppervlakte het gaat en hoeveel bomen er moeten worden gecompenseerd. Naar verwachting zal ongeveer 50 hectare natuur en bos gecompenseerd moeten worden² in Nijkerk, Amersfoort en Leusden.
3. Er dient z.s.m. duidelijkheid te worden verschaft door RWS over de wijze waarop de compensatie geregeld wordt. In BOK 2 Artikel 14.4 wordt gesproken over "**aankoop van nieuwe natuur/bos/watergebieden**". Wij hebben echter via de gemeente Nijkerk begrepen dat, v.w.b. de natuurcompensatie, RWS niet langer mikt op aankoop van grond maar op het sluiten van overeenkomsten met eigenaren om de natuurcompensatie te realiseren op de eigen terreinen van deze eigenaren.

Als dat juist is, hoeveel garantie is er dan dat dit een duurzame oplossing is voor natuurcompensatie en wat heeft RWS daaromtrent besproken met eigenaren en gemeenten? (zie email van SHB&L aan RWS dd. 13.07.2017).

4. Met deze informatie kunnen dan de contouren van een aangepast en mogelijk vergroot Hoevelakense Bos worden vastgesteld en kunnen alle betrokken partijen verder overleggen en besluiten nemen over compensatie regelingen en ook over eventuele aankoop van gronden.

Vanuit onze Stichting is daarbij de wens uitgesproken om in ieder geval het gebied bij de dorpsentree van Hoevelaken ten noorden van de Westerdorpstraat en de gebieden van Amersfoort en Nijkerk ten westen van de Nijkerkerstraat tot aan het Hoevelakense Bos bij dit project te betrekken, waarbij dit hele gebied straks ook een beschermde status krijgt.

5. De Gemeente Nijkerk dient druk uit te oefenen op Amersfoort en het Rijk voor **meer** compensatie (dus uitbreiding van het Hoevelakense Bos) voor verloren bos i.v.m. de asymmetrische verbreding van de A28.
6. Daarnaast adviseren wij de gemeente om ook steun te zoeken bij de Provincie Gelderland en GLK voor realisatie van de groene buffer en uitbreiding van het Hoevelakense Bos.

Verder hebben wij als Stichting herhaaldelijk aangegeven graag bij de compensatie regelingen voor het Hoevelakense Bos betrokken te blijven, ook om de voortgang te bewaken en de belangen van de inwoners van Hoevelaken te behartigen conform onze doelstellingen.

² Memo Bijlage aan BOK 2 Toelichting zoekgebieden natuur, bos en watercompensatie 20 juli 2012 HB 1966032

Over de uiteindelijke inrichting van het (mogelijk vergrootte) bosgebied zijn er inmiddels in het kader van het Nijkerks project "Samen aan zet" enkele partijen actief die daarover ideeën aan het verzamelen zijn en wensen aan het formuleren zijn. Deze kunnen dan in overleg met Gemeente Nijkerk en GLK verder worden uitgewerkt.

Urgentie

Met de in het begin van dit document genoemde informatie, dat Amersfoort mogelijk de compensatieregeling voor het KPH project voor een deel buiten het in BOK2 overeengekomen gebied wil brengen en vooruitlopend daarop ook gronden, die beschikbaar komen, reeds op voorhand wil aankopen is alertheid gewenst. Het is daarom zaak om, ten aanzien van het Hoevelakense Bos, voortvarend te werk te gaan en met een goed basis plan te komen zodat alle partijen zich op de gewenste realisatie kunnen focussen.

Wij zien uw reactie op onze voorstellen en vragen met belangstelling tegemoet.

Hoevelaken, 29/7/2017